

Інновації у проєктуванні професійного становлення фахівців в університетському просторі

Збірник матеріалів конференції

Державний заклад «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського»

Інновації у проектуванні професійного становлення фахівців в
університетському просторі

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
State institution "South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky" (Ukraine) Department of Pedagogy
State scientific institution

Ukrainian Institute of Scientific and Technical Expertise and Information (Ukraine)
Ivan Zyazyun Institute of Pedagogical and Adult Education of the National Academy of Educational
Sciences of Ukraine (Ukraine)

Southern Scientific Center of the National Academy of Sciences and the Ministry of Education and
Science of Ukraine

Jon Kryange State Pedagogical University (Moldova)

Ilia State University (Georgia)

Higher School of Sports Education (Poland)

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL
CONFERENCE

**«Innovations in the design of the professional
formation of specialists in the university space»**

Odesa – 2024

Інновації у проектуванні професійного становлення фахівців в
університетському просторі

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського» (Україна)

Кафедра педагогіки

Державна наукова установа
Український інститут науково-технічної експертизи та інформації (Україна)
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
НАПН України (Україна)

Південний науковий центр НАН і МОН України
Державний педагогічний університет імені Йона Крянге (Молдова)
Державний університет Іллі (Грузія)
Вища Школа Освіти У Спорті (Польща)

Збірник матеріалів
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«Інновації у проектуванні професійного
становлення фахівців в університетському
просторі»,**

Одеса 2024

**Друкується за рішенням Вченої ради Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Протокол № 17 від 27 червня 2024 року**

Збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції *«Інновації у проектуванні професійного становлення фахівців в університетському просторі»* (Одеса, 20-22 травня 2024 року). Університет Ушинського, 2024. 220с.

Рецензенти:

Доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри філології Одеського національного морського університету ***Тетяна Яблонська.***

Доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інноваційних технологій та методики навчання природничих дисциплін Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» ***Олександра Ордановська***

Михайло САВЧЕНКО

*аспірант, Інститут соціології, Національна академія наук
України*

ОБ'ЄКТИВОВАНА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ ЯК ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО ВПЛИВУ НА СТАНОВЛЕННЯ ФАХІВЦІВ В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ПРОСТОРІ

Професійне становлення фахівців в університетському просторі, і зокрема підготовка фахівців як суб'єктів професійної діяльності, є темою, дотичною до деяких аспектів теорії об'єктивованої спеціалізації. Ця теорія пояснює поведінку абітурієнтів на ринку вищої освіти, а саме зосереджена на процесі, яким супроводжується вступ до ЗВО, з точки зору молодшої людини. Зокрема йдеться про вибір спеціальності, який є ключовим моментом у професійному становленні майбутнього студента, а також вибір ЗВО як нового середовища, і стратегії поведінки у ньому. Також теорія може бути поширена на поведінку пошукачів на ринку праці, принаймні певною мірою.

Об'єктивована спеціалізація як процес складається з чотирьох етапів: стурбованість, об'єктивація, вибір, інтеграція. Тобто, від усвідомлення потреби здійснення професійного вибору, індивід переходить до пошуку відповідностей між внутрішніми (навички, схильності) та зовнішніми (зміст спеціальності, вимоги до предметів на НМТ) факторами, а потім робить вибір, і інтегрує його до своєї ідентичності.

Пов'язаними з цим основним процесом також є другорядні – накопичення досвіду, соціалізація, і адаптація до нового середовища. У випадку зі вступом до ЗВО, новим середовищем є власне університетський простір. Тому, говорячи про професійне становлення студентів, саме цей

аспект стає основним об'єктом уваги, що вказує на необхідність найбільш детального його розгляду.

У ході роботи над теорією вдалося виділити такі стратегії поведінки у новому середовищі:

- Вливання – адаптація шляхом прийняття нових норм середовища, пов'язаних із навчанням, соціальним оточенням та звичаями студентського життя, активне створення нових соціальних зв'язків;
- Відхилення – помірне сприйняття, або ігнорування норм нового середовища на користь переслідуванню власних інтересів, пов'язаних із позанавчальною діяльністю, іншими соціальними контекстами, особистими планами тощо;
- Балансування – суміщення двох попередніх стратегій, підтримка балансу між новими нормами та власними інтересами;
- Сепарація від попереднього середовища – використання нового середовища та його можливостей для своєрідного перевинайдення, пізнання себе у новому контексті. Не є суперечливою щодо попередніх.

Ці стратегії є гнучкими, тобто можуть змінюватись протягом усього часу навчання, залежно від відповідності або невідповідності середовища очікуванням індивіда. Наприклад, студент, налаштований на відхилення може зрештою захопитись навчальним процесом і почати бачити у ньому більшу користь, перейшовши до балансування, або навіть вливання. Відповідно, студент, який обрав стратегію вливання або балансування, є більш сприятливим для формування його як фахівця, з боку університету.

Щодо процесів накопичення досвіду та соціалізації, то вони є попередніми щодо вступу до ЗВО. Втім, якщо розглядати пошук роботи на ринку праці після випуску з університету як ще один цикл об'єктивованої спеціалізації, то саме університет стає тим простором, у якому також

відбувається накопичення досвіду і соціалізація. Тому їх слід розглядати як інструменти впливу на підготовку фахівців, і тому описати детальніше.

Накопичення досвіду складається загалом з (1) ініціації, тобто першого контакту з певною діяльністю, (2) культивування, тобто постійного контакту з діяльністю та формуванням емоційної прив'язаності, і (3) актуалізації досвіду шляхом участі у проєктах, змаганнях, творчості, та/або монетизації результатів діяльності.

Соціалізація же, у контексті професійного становлення, є важливою з огляду на її вплив на кожен етап об'єктивованої спеціалізації. Основними складовими тут є (1) диференціація, у ході якої індивід реагує на діяльність оточуючих бажанням солідаризуватися з ними, наслідувати їх, або віддалитися від них; (2) супровід, завдяки якому хтось може познайомити індивіда із певною діяльністю, стати для нього наставником, або рольовою моделлю; (3) узгодження, у ході якого індивід коригує склад свого оточення відповідно до своїх інтересів, формує власну агентність, і власне узгоджує свою нову ідентичність із оточуючими.

Таким чином, теорія об'єктивованої спеціалізації може запропонувати університетам брати участь у професійному становленні студентів шляхом формування умов для кожного з трьох аспектів накопичення досвіду, а також за рахунок супроводу з боку працівників університету. Найбільш сприятливими для цього є студенти, які займають адаптивну позицію щодо університетського середовища.

Детальніше ознайомитись із теорією об'єктивованої спеціалізації, розробленою за допомоги методології угрунтованої теорії, можна буде у майбутніх публікаціях автора.